

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 207. Confutatur opinio Arsdekini Theol. tripart. tom. 2.p.2. tract. 3.
cap. 5. ad quæstionem: quanta pœnitentia videatur proportionata pro uno
mortali ordinario, respondentis: justam satis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

2562. Quinò arguitur: pœnitentiarum impositio regulari debet spiritu Dei, qui est spiritus dulcedinis ac dilectionis.

Respondeo, sanctos Patres spiritu illo veræ dulcedinis ac dilectionis præ cæteris repletos fuisse; pœnitentias tamen peccatis proportionatas imposuisse. Quia hoc ipsum vera dulcedo ac dilectio est; & praxis contraria, vera est crudelitas, & falsa misericordia. *Non enim erigatur sic lapsus, sed magis impellitur ad ruinam*, ait Cyprianus epist... neque hoc est curare, sed, si dicere verum volumus, occidere, ait Clerus Romanus epist. 31. inter epistolâs Cypriani. Meminerint adversarij veram Confessarij dulcedinem, misericordiam & dilectionem, esse dulcedinem, misericordiam, dilectionemque Patris & Medici. *Pater autem qui parcat virga, odit filium suum. Qui autem diligit illum, instanter erudit*, Prov. 13. v. 21. *Et quis est filius, quem non corripit pater?* Hebr. 12. v. 7. *Quis magis Pater, quam Deus? quem autem diligit Deus, corripit*, Prov. 3. v. 12. Et nonne crudelis est Medicus, dum vulnera, quæ manu parente contrectat, non curat, sed exaggrat, & vulneratum occidit, quem curare deberet? vera e contra dulcedo, ac dilectio est, pœnis incomparabiliter minoribus ab incomparabiliter majoribus inferni & purgatorii suppliciis, sicut & à relapsu pœnitentem liberare, medicinamque curando vulneri convenientem prescribere. Denique Confessarius dispensator est Mysteriorum Dei. Debet proinde imitator esse Dei, qui se dulcis est, ac benignus, ut simul sit justus. peccata castigando. Sic ergo Confessarius æmulator esse debet divinæ benignitatis, ut simul æmulator sit divinæ iustitiæ, peccata castigando, ut peccator sentiendo, quid sit Deum offendere, à peccato revocetur, vitiosos habitus contrariis virtutum aëtibz emendet, & imminetent à Domino pœnam à se moveat. Vide Chryostomum hom. 14. in 2. ad Cor. atque ex his omnibus discite duo hæc, benignitatem & virgam, sive misericordiam & iustitiam, omnibus animarum Directoribus esse necessariam. Quia benignitas sine iustitia, relaxatio est; iustitia sine misericordia, est severitas, ait S. Thomas lect. 2. in cap. 6. primæ ad Corinth. *Faciat ergo Sacerdos quoddam temperamentum ex misericordia & severitate* (ait opusc. 68. de offic. Sacerd.) *ut pœnitentia non sit nimis dissoluta, nec nimis rigida, &c. Ut autem Sacerdos ad ista doctus sit, meditabitur Scripturas, & dicta Sanctorum, in quibus ista inveniet.*

CAPUT CCVII.

Confutatur opinio Arsdckini Theol. tripart. tom. 2. p. 2. tract. 3. cap. 5. ad questionem: quanta pœnitentia videatur proportionata pro uno mortali ordinario, respondentis: iustam fati pœnitentiam esse v. g. Coronam quinque Decadum.

2563. **H**Anc opinionem vocat ipse communem. Nec putat necessarium, imponere graviores illi, qui non videtur aliter compescendus v. g. à frequentibus pollutione, aut alio simili. Hoc enim solum dicit esse consultum. Solum proinde esse de consilio, non de præcepto. Et quasi hoc dicendo, multum dixerit, istud addit temperamentum: non debet tamen hæc quantitas pœnitentiæ crescere aequaliter, crescente numero peccatorum, quasi necesse foret injungere pro decem mortalibus, v. g. decem pollutionibus, vel fornicationibus, decem Coronas, &c.

2564. Veram opinio ista videtur nimis laxa, atque factis Litteris, Conciliis, Patribus, Ecclesiæ menti, rationique & æquitati contraria: idque facile

perspiciet, quisquis apud se perpendit, quænam hodie mortalia sint ordinaria, adulterium utique, fornicatio, inceltus, mollicitas (in qua ipsemet Arsdckinus exemplificat) blasphemia, sacrilegium contra votum castitatis, perjurium, superbia, avaritia, ebrietas, rixæ, & similia, quæ cum miserabili hoc sæculo frequentissima sint, prohi dolor! ordinaria sunt.

Ergone satis iustam & proportionatam pro uno adulterio, vel saltem pro una fornicatione, vel mollicitate, vel blasphemia, pœnitentiam Confessarius imponit, dum quinque decadum pœnitentiam imponit? Iustam per consequens praxis communis? si ita est, vel hinc patet evidenter, communem hodie plurimorum in Ecclesiâ praxim & doctrinam, non esse doctrinam Ecclesiæ, nec praxim. Cum praxis & doctrina ista non minus aliena sit ab Ecclesiæ mente & doctrina, quam à factis Litteris, Patribus, & Conciliis. *Pro gravibus namque peccatis levissimas pœnas imponere... à sacris Litteris, & à Conciliorum Decretis, & à sanctorum Patrum sententiâ alienum est*, ait sanctus Carolus Borromeus in Instructionibus pœnitentiæ. Ecclesiis quoque doctrinam & mentem discere nos oportet ex Rituali Romano, & Tridentino. Quid dicit Ritualis? quid Tridentinum? *videat Confessarius, ne pro peccatis gravibus pœnitentias levissimas imponat, ne, si forte peccatis conniveat, alienorum peccatorum participet effectus*. Pro uno verò adulterio, vel fornicatione, vel mollicitate, vel blasphemia, non nisi quinque decadum recitationem injungere, si non est pœnitentia respectivè levissima; quænam talis erit? An sola recitatio unius, vel trium, vel quinque Patris & Ave? At ista est levissima pœnitentia pro venialibus, præsertim isto in genere gravioribus. Quomodo magis recitatio quinque decadum pro dictis mortalibus?

Sed & Ecclesiâ per Tridentinum declarat se velle, ut pœnitentiæ, per se loquendo, imponatur pro criminum gravitate, idque ratio & æquitas haud dubiè postulat, postulant & sacra Litteræ, Concilia, & sancti Patres, ut vidimus cap. præcedenti §. 1. & 2. Talem verò esse quinque decadum pro uno adulterio, vel fornicatione, vel mollicitate, vel blasphemia recitationem, ridiculus sit qui affirmet. Similiter Scripturæ sacre, cum de pœnitentiâ loquuntur, ubique cinerem & cilicium commemorant, & nunc plantam amarum, nunc luctum unigeniti adhibendum esse docent, inquit Bellarminus n. 251. relatus. Denique peccatorum vindictam exigunt, & fructus dignos pœnitentiæ fructus, pro commisso adulterio, fornicatione, mollicitate, blasphemia, quinque decades recitare! Et numquid austerum istud est cilicium, molestumque jejuniû? numquid luctus unigeniti, amarique plantæ insigne argumentum?

Denique opinionem Arsdckini patenter alienam esse ab Ecclesiæ mente, doctrinamque Sanctorum, duplici alio demonstratur argumento. Primum ex eo quod ad faciendos dignos pœnitentiæ fructus, seu pœnitentiam iustam, proportionatam, convenientem, Ecclesiâ & Sanctis docent faciendâ esse contrariâ peccatis commissis, v. g. carnis macerationem pro peccatis carnis, eleemosynam pro commissa avaritia, &c. prout ostendam cap. seq. Pro commissa fornicatione numquid egregia carnis maceratio, quinque decadum recitatio?

Secundò ex eo quod solâ illa pœnitentiâ iusta sint & proportionatæ, spectatâ presentis temporis conditione, quæ idoneæ sunt ad consequendos fines quos in pœnitentiâ impositione Ecclesiâ, cum SS. Patribus, immò cum Spiritu sancto intendit. Atqui juxta Tridentinum, Ritualeque Romanum, intendit primò ut pœnitentia non sit tantum

tantum ad novæ vitæ remedium, & infirmitatis medicamentum, sed & ad commissorum peccatorum castigationem. Sit verò peccator, cui pro commissa fornicatione, mollitiè vix Sacerdos quinque decadam recitationem imponit. Ehem! qualis castigatio!

2569 Secundò, ut à peccato revocent, & quasi fræno quodam coercant satisfactoria pœne. Ita Tridentinum sess. 14. cap. 8. cõ quòd utique pœnarum metus à peccato revocet, secundum Scripturam & Patres. Numquid huic fini locum relinquat, pro commisso adulterio, vel fornicatione, &c. imposita pœnitentia Ardekinæ? Quinque utique decadam recitationis metus, idoneus non est ad peccatorem revocandum ab eiusmodi peccatis, quæ tot blanditiis, illecebriisq; alligatum femel animum tam vehementer ad se alliciunt. Ad id necesse est ut peccatori talis imponatur pœnitentia, ex qua peccati sui sentiat gravitatem. Numquid adulterii vel fornicationis gravitatem sentire facit quinque decadam recitatio? an non potius de levitate ipsius iudicæ facit tam levis pœnitentia? nihil proinde aliud facit tam levis pœnitentia imposita, nisi (ut Tridentinum ait) occasio- nem præbere, ut in graviora peccata labantur, atque Spiritui sancto magis injuriæ & contumeliis efficiantur. Tanta quippe facilitas mortalia crimina solvendi, experientiâ teste, facit ut ferè pari facilitate peccatores ad ea, quàm ad ludum jocumque profiliant, ita ut verè Augustinus dixerit: si facile & citò redires homo ad pristinam beatitudinem, ludus illi esse peccando cadere in mortem.

2570 Tertius finis iustæ & salutari pœnitentiæ est, ut vitiosos habitus, male vivendo comparatos, contrariis virtutum actionibus tollat. Ita Tridentinum ibidem. Quis verò affirmare audeat, unâ quinque decadam recitatione vitiosos tolli habitus fornicandi, se pollucendi, blasphemandi, &c. Ad hoc Tridentinum injungi vult contrarios virtutum actus, cum dicit habitus illos contrariis virtutum actibus tolli. Contraria enim contrariis curantur.

2571 Quartus finis est, ad amovendam imminentem à Deo pœnam. Ita rursus Tridentinum. Ad hoc Sancti uno ore proclamant, necesse esse, quòd homo se pro commissis peccatis puniat, ut non puniatur à Deo. Eritne qui dicere audebit, ad amovendam pœnam à Deo pro commissa fornicatione, &c. imminentem, sufficere Coronæ quinque decadam recitationem? Si ita est, cur ergo ad amovendam pœnam à Deo imminentem, tam severam tristemque pœnitentiæ faciem Scriptura describit in Achab 3. Reg. 21. In Manasse 2. Paralipom. 23. In Nabucodonosor Daniel. 4. In Rege & populo Ninivæ Jonæ 3. Si ita est, ergo post commissum adulterium retineri poterant solita corporales delicia, sæculi pompæ, voluptates non flagitiosæ, universa oblectamenta de se indifferentiâ, & nihilominus imminens à Deo pœna removeri, solùm quinque decades recitando; eafque recitando, peccator usurpare poterit istas Tertulliani voces: *Deliqui in Deum, & periclitor in æternum perire. Itaque nunc pendo & maceror, ut Deum reconciliem mihi, quem delinquendo læsi.* An non hoc ridiculum? ridiculum censet Tertullianus l. de pœnit. c. 11.

2572 Quintus finis est, ut dum satisfaciendo patimur pro peccatis nostris, Christo Jesu, qui pro peccatis nostris satisfecit, conformes efficiamur. Verba sunt Tridentini loco citato. An non exploderetur Ardekinus, si populo prædicaret, adulterum, fornicatorem, mollem, &c. per Coronæ quinque decadam pro istis peccatis recitationem Christo Jesu, qui pro peccatis nostris tam amarâ Passione satisfecit, conformem effici? nec aliam satisfactionem seu compensationem, & cum Christo patiente conformitatem necessariam esse?

Ex hisce ergo omnibus, simul junctis, luce clarius apparet, illam Ardekinæ satisfactionem, seu potius satisfactionis larvam, idoneam non esse ad producendos in pœnitente memorabiles effectus illos, quos Spiritus sanctus & Ecclesia intendit; nec per consequens esse iustam & proportionatam satisfactionem à Tridentino, Ritualique Romano præscriptam; nec omen habere, sed nomen dumtaxat satisfactionis. Imò nec eo nomine dignam esse.

2574 Et ideo, licet verissimum sit quod Pastorale Mechliniense (sub Hovio) anno 1588. dixit, utique quòd infirmitas hominum jam non patitur, ut condigne peccatoribus pœnitentiæ juxta veteris Ecclesiæ disciplinam imponantur; addit tamen Pastorale, & bene addit; quòd ad eam, quantum fieri potest, redeundam est.

2575 Porro juxta veteris Ecclesiæ disciplinam, sive juxta extractum sacrorum Canonum à S. Carolo Borromeo secundum decem præcepta Decalogi dispositum §. de septem peccat. capit. pro capitali mortaliq; crimine pœnitentiæ septem annorum inducitur, nisi peccati gravitas & personæ status severiorem diuturnioremque pœnitentiæ requirat. Saltem pro perjurio & adulterio dantur pro pœnitentiâ regulariter septem anni, & similiter pro fornicatione, licet non ita aspera, ut in eodem extracto dicitur.

Cum duobus fororibus fornicatus pœnitentiæ ager toto vite tempore (ut habetur ibidem ad sext. Decal. præcept.) qui verò incestum fecerit, non ita enormem, et alii annorum duodecim, alii quindecim, alii decem, alii septem pœnitentiæ constituunt. Quòd si Presbyter fornicationem fecerit, pœnitentiæ decem annorum faciat. Tribus primis mensibus quietis, exceptis Dominicis & Festis, jejunes in pane & aqua, sacco indutus, & humi prostratus, misericordiam Dei jugiter implo- rans. Postea resumatis aliquantisper viribus unum annum & dimidium, exceptis Dominicis & Festis, expleat in pane & aqua. Hoc expleto, particeps sit corporis Domini. Deinde usque ad completionem septimi anni, singulis septimanis, excepto tempore Paschali, tres legitimas ferias in pane & aqua jejunes. Tribus verò sequentibus annis, id est octavo, nono & decimo, sine ulla redemptione, omnis feria sexta in pane & aqua jejunes. Sic habetur in extracto Canonum è corpore Juris exceptorum §. 2.

In extracto verò S. Caroli habetur, quòd quicumque Sacerdos spirituales filiarum violaverit, dignitatis honorem, &c. perpetuam pœnitentiæ agat.

Diaconi verò, & Subdiaconi, propter fornicationem, è suo gradu ad Laicos in perpetuum ejiciebantur, nec ad honorem pristinum poterant reparari. S. Basilii Epist. 2. Canon. ad Amphilo- ch. can. 3. Gregorius Magnus l. 3. epist. 26. & l. 4. epist. 16. & 17.

2576 Si dicas, fornicationem Sacerdotis, vel Diaconi, aut Subdiaconi, non esse peccatum ordinarium. Respondeo, utinam atque utinam non esset! Verum adeò frequens est in Græcia, Italia, Hispania, Germania, &c. ut jure dicatur ordinarium, imò peccadillum reputetur, tamen valde horrendum in iis qui solis radio puriores esse debent.

2577 Laicus in fornicationem lapsus cum laica femina, si uterque absolutus sit à lege conjugii, secundum Pœnitentiæ Romanum tres annos pœnitent. Et quanto sapit, tanto majori pœnitentiâ afficietur. Secundum Pœnitentiæ Basilii Epist. Can. 3. ad Amphilo- ch. can. 59. septem annis non communicabit, duobus desens, & duobus audiens, & duobus substratus, & in uno compe- tens. Octavo autem ad communionem admittetur.

Seipsum polluens, secundum Canones Angli-

canos, sub Edgardo Rege, can. 38. jejuet tres annos, & in eorum quolibet 40. dies in pane & aqua. Secundum Poenitentiale Gallicanum apud Mabillonium tom. 1. Mufae Italici can. 14. annum unum. Secundum Cumeanum l. de mensura poenitentiarum à Patribus definita cap. 1. primà vice centum dies poeniteat. Et iterum annum unum. Si cum gradu est, addatur poenitentia.

2579 Quam ordinarium mortale sit blasphemia, & juramentum falsum, vel juramentum per caput Dei, per ventrem, &c. nemo non videt. Quis enim non videt (ait Catechismus Romanus ad 2. Decal. præcept.) omnia jurejurando affirmari? omnia imprecationibus & execrationibus reserta esse? usque adeo ut nemo serè vendat aliquid, vel emat, vel negotium aliquod gerat, qui non jurandi religionem interponat, Deique sanctissimum Nomen millies, vel in re levissima & inani temerè non usurpet? Atqui immanis est blasphemia (ait Concilium Moguntinum anni 1649.) cum sanctum Nomen Dei, & salutaris Christi Passio, & devotus pro salute hominum Sanguis ejus, & reverenda Christi Sacramenta... ad execrationes & maledictiones assumitur. Et ut Concilium Trecentæ anni 1427. sunt nonnulli, qui Redemptorem suum turpiter inonorantes, detestabilia in ejus blasphemiam faciunt juramenta, sicut per carnem suam, per sanguinem, per mortem... per caput... jurantes.

Et tamen blasphemia ista non videatur nisi secundi ordinis; de ea nihilominus in extracto S. Caroli sic habetur: Si jurasti per capillum Dei, aut caput ejus, vel alio modo blasphemiam contra Deum usus fueris, si semel nesciens fecisti, septem dies in pane & aqua poeniteas. Canone verò si quis per capillum Dei, vel caput juraverit, vel alio modo blasphemiam contra Deum usus fuerit, si in Ecclesiastico ordine est, deponatur; si laicus, anathematizetur. Et si quis per creaturam juraverit, acerrime castigetur, & juxta id quod Synodus disjudicaverit, poeniteat.

Et Concilium Lateran. V. sub Leone X. sess. 9. in foro conscientie, nemo blasphemiam reus absque gravissima poenitentia, severi Confessoris arbitrio injuncta, potest absolvi. Numquid talis est recitatio quinque decadum?

2580 Denique cap. Statuimus de maledicis, de enormi blasphemia primi ordinis sic statuitur: Si quis Deum, vel B. Mariam Virginem, vel aliquem Sanctum publicè blasphemaverit, pro foribus Ecclesie, diebus Dominicis septem, in manifesto, dum Missarum solemnia aguntur, stet; alimoque ex illis die, sine pallio, & calcamentis, ligatus corrigià circa collum, septemque feris sextis in pane & aqua jejunet, Ecclesiam nullo modo ingrediens. Quolibet quoque prædictorum dierum tres, si potest, alioquin duos respiciat pauperes, sive unum. Et si nec ad hoc ejus suppetant facultates, id in pœnam aliam commutetur. Præterea, ut ibidem dicitur, multandus est pœnâ solidorum 40. si dives fuerit. Alioquin 30. vel 20. Et si ad id non sufficiat, 5. solidorum, nullam in hoc misericordiam habiturus.

2581 De perjurio in extracto S. Caroli: Quicumque sciens peccaverit, 40. dies in pane & aqua, & septem sequentes annos poeniteat, & nunquam sit sine poenitentia, & nunquam in testimonium recipiatur. Si quis autem coactus, necessitate aliqua compellus perjurium commiserit, 40. diebus pane & aqua victitet, ac præterea omnibus sextis feris. Si quis seductus, ignorans, & postea cognoscit, poenitentiam agat annum unum, quadragesimas tres, vel dies quadragesima.

2582 Clericus, si notabile furtum fecerit, septem annos poeniteat, laicus quinque. Cap. si quis Clericus 17. q. 4.

Si quis facillè detraxerit, salsumque in eo dixerit, poenitens erit dies septem in pane & aqua. In extracto S. Caroli.

De ebrietate & crapula ibidem: Sacerdos imprudenter ebrius factus, pane & aqua poenitentiam agat dies septem. Si negligenter, dies quindecim. Si per contemptum, dies quadraginta.

Monachus ebrius, pane & aqua mensibus tribus. Si Clericus, viginti dies.

Qui humanitati gratià alium inebriare cogit, poenitentiam agat dies septem. Si per contemptum, dies triginta.

Qui præ ebrietate & crapula vomitum fecerit, si Presbyter, aut Diaconus, poenitentiam agat dies quadraginta. Si Monachus, aut Clericus, dies triginta. Si Laicus, dies quindecim. Si quis gula causa ante horam legitimam jejunium fregit, duas dies poenitentiam agat in pane & aqua.

Si quis nimio cibo se ingurgitaverit, & inde dolorem senserit, unum diem poenitentiam agat in pane & aqua.

Quid plura? Secundum veteres Ecclesie canones, pro quolibet mortali peccato, si fides Gratiano, Magistro, S. Thomæ, S. Bonaventuræ, S. Raymundo, Scoto, S. Antonino, Vincentio Ferrerio, septennis poenitentia foret regulariter imponenda. Et ita statuitur in Synodo Nemausensi anno 1248. celebrata, essetque in unaquaque hebdomada singulis feris 2. 4. & 6. jejunandum in pane & aqua. Quomodo id absque excessivo rigore Ecclesia statuit, si ad justam poenitentiam, pro peccato mortali ordinario sufficiat quinque decadum recitatio una?

Ecce ergo quam immanè ab Ecclesie mente & praxi distat praxis & doctrina Ardeklini. Fatore quidem Ecclesiam hodie ad tantum rigorem non obligare; sed non idèò permittit Confessoris ab eo ex toto discedere: cum veli poenitentiam imponi secundum gravitatem criminum. Sicutem in moralibus parum pro nihilo reputatur, Ardeklina illa poenitentia, canonicè illi poenitentia comparata, habenda est pro moraliter nulla, & levissima (qualem pro gravibus delictis imponi Ecclesia vetat): moraliter ergo loquendo Ardeklinus ab antiquo illo rigore permittit ex toto recedere, contra Ecclesie mentem, nec ad majorem, sed contra majorem Dei gloriam; ut & dum dicit, tantillam illam suam poenitentiam crescere non debere æqualiter seu proportionaliter ad crescentem numerum peccatorum mortalium. Cum & supra relati canones & Sancti unanimiter doceant contrarium, & S. Carolus Borromeus in Instruct. poenit. Sacerdotes moneat, ut in peccati gravitate dijudicanda, pendant quoties commissum sit. Nam si quis in eodem peccati genere sæpius offenderit, dignus est qui graviore pœnâ afficiatur. Recta etiam ratio dicat, poenitentiam haud esse proportionatam gravitati, multitudiniquè peccatorum, nisi incremento multitudinis, gravitatisque proportionatum sit incremento poenitentialis laboris.

CAPUT CCVIII.

Imposita poenitentia, secundum Theologiam Sanctorum, peccatis ex adverso debet responderi.

Sic namque Chrysostomus docet homil. 10. in Matth. poenitentiam dico, non solum à prioribus malis recedere, verum & quod majus est, bona prætere. Facite, inquit Joannes, fructus dignos poenitentia. Et quomodo id faciemus? si peccatis adversa faciamus. Verbi gratià, aie, si rapuisti? incipe donare jam propria. Longo tempore fornicatus es? præscripto tempore ab uxore abstinere, meditare continentiam. Proximum vel verbo vel facto violasti? refer benedictionis verba conviciis, & percutientes te, nunc